

De Vlinderstichting in 2014

Jaarlijks voert De Vlinderstichting heel veel verschillende projecten uit. In dit jaarverslag vindt u een samenvatting van de werkzaamheden. De Vlinderstichting zou haar werk niet kunnen uitvoeren zonder de steun van vrijwilligers en donateurs. Hartelijk bedankt voor uw bijdrage in 2014!

Medewerkers en donateurs

In 2014 had De Vlinderstichting 35 medewerkers in vaste of tijdelijke dienst, waarvan er 3 gedetacheerd zijn bij het Natuurloket. Daarnaast werkten er op het kantoor in Wageningen 11 mensen als vrijwilliger, waarvan 7 bij de vlinderkweek.

Het aantal donateurs was aan het eind van het jaar 5708. We hadden net geen 10.000 volgers op Facebook en ruim 7000 op Twitter. Het financiële jaarverslag zal worden gepubliceerd in het augustusnummer van Vlinders.

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestond in 2014 uit Harry Boeschoten (voorzitter, Staatsbosbeheer), Jeroen van Rossen (KPMG), Henk Lugtmeijer en Rik Leemans (Wageningen Universiteit); Leo van Grunsven en Brenda Horstra (Tuinbranche Nederland) werden in november opgevolgd door Robert Metzke (Philips) en Femmy ten Cate (Groei en Bloei). Zij hebben op persoonlijke titel zitting in de raad.

De medewerkers

Uitgelicht

Dankzij u! Observatievlinder in De Weerribben

Vorig jaar vroegen we u om een extra gift, iets waar ruimschoots gehoor aan werd gegeven. Met uw gift is in De Weerribben speciaal voor de sierlijke witsnuitlibel een observatievlinder aangelegd. Afgelopen libellenseizoen was de vlinder meteen al een succes: vele waarnemers zagen hier daadwerkelijk de zeer zeldzame sierlijke witsnuit vliegen. En ook allerlei andere libellen als noordse winterjuffer, bruine korenbout en gevlekte witsnuitlibel kon men vanaf de vlinder bekijken, zonder daarvoor de kwetsbare oevervegetatie te hoeven betreden. Hartelijk dank voor uw bijdrage!

Financier: Prins Bernhard Cultuurfonds afdeling Overijssel, Uyttenboogaart-Eliassen Stichting en donateurs van De Vlinderstichting

Chris van Swaay gepromoveerd

Vrijdag 31 oktober is Chris van Swaay, projectleider bij De Vlinderstichting, gepromoveerd aan de Wageningen University met een proefschrift getiteld: Tracking butterflies for effective conservation. Het proefschrift beschrijft de stappen die nodig zijn voor behoud en herstel van vlinders. Chris van Swaay benadrukt de grote waarde die de vrijwillige veldmedewerkers hebben: "Dankzij de duizenden mensen die in hun vrije tijd de natuur intrekken en doorgeven wat ze er zien, kunnen we die natuur veel beter beschermen". Meer lezen? Download het proefschrift via www.vlinderstichting.nl.

Hoe ging het in 2014 met de vlinders en libellen?

Vlinders

2014 markeerde het vijftiende teljaar in het Landelijk Meetnet Vlinders. Globaal was het een goed voorjaar, en een vrij normale zomer. Maar omdat zowel bruin als bont zandooie een topjaar had, was het totaal aantal vlinders toen behoorlijk hoog. Spectaculair was ook het grote aantal oranje luzernevlinders.

De laatste jaren lijkt de achteruitgang van de Nederlandse dagvlinders gestopt: er gaan ongeveer net zoveel soorten achteruit als vooruit. Is de natuur- en vlinderbescherming overbodig? Nee: begin jaren negentig (toen het meetnet begon) waren er nog twee keer zoveel vlinders in ons land.

Libellen

In 2014 werden in totaal 75.052 libellen ingevoerd op de telroutes van het Landelijk Meetnet Libellen. Het lantaartje werd op de meeste routes gezien (153), gevolgd door gewone oeverlibel (138) en gewone keizerlibel (122). Minder leuk nieuws is dat het aantal actieve telroutes weer wat is teruggelopen, vooral de algemene routes waar alle soorten geteld worden. Nieuwe tellers zijn dus meer dan welkom! Bij het ter perse gaan van dit jaarverslag zijn de indexcijfers nog niet bekend. Kijk voor de meest recente informatie op www.vlinderstichting.nl.

Nachtvlinders

Ook voor de nachtvlinders heeft De Vlinderstichting in 2012 een meetnet opgezet.

Financier Landelijk Meetnet Vlinders en Libellen: BIJ12
Nachtvlinders: De Vlinderstichting

Monitoring wereldwijd

De grootste biodiversiteit bevindt zich in tropisch regenwoud, waar het tellen van vlinders via transecten erg moeilijk is. Daarom heeft De Vlinderstichting, samen met UNEP, gezocht naar manieren om toch te kunnen tellen. Fruitvallen (waarbij de vlinders afkomen op geurend fruit) blijken een goede manier. We hopen de komende jaren zo vlindermonitoring ook over de rest van de wereld mogelijk te maken, natuurlijk met behulp van vele vrijwilligers.

Financiering: Deutsches Zentrum für integrative Biodiversitätsforschung (iDiv) via World Conservation Monitoring Centre (WCMC-UNEP).

Nationale Nachtvliedernacht

Op 27 juni werd de 10e Nationale Nachtvliedernacht gehouden. Ter ere van dit jubileum werd een symposium georganiseerd over de effecten van kunstlicht op natuur met als gastspreker de bekende ruimtevaarder André Kuipers. Op meer dan 100 andere locaties in Nederland werd tijdens het weekend naar nachtvlieders gekeken.

Financiers: Uyttenboogaart-Eliassen Stichting en De Vlinderstichting

Waar komen vlinders en libellen voor?

Om efficiënt te kunnen beschermen, is het belangrijk om te weten waar vlinders en libellen voorkomen en of ze voor- of achteruitgaan. Om deze kennis op peil te houden doet De Vlinderstichting elk jaar verschillende projecten in binnen- en buitenland. In Nederland hebben we het Landelijk Meetnet Vlinders en het Landelijk Meetnet Libellen. De Vlinderstichting is alle tellers die dit jaar weer hebben meegedaan zeer dankbaar!

Telweekend argusvlinder

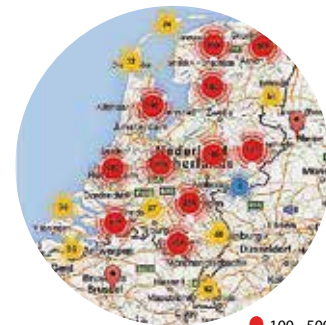
In mei en augustus organiseerde De Vlinderstichting twee telweekenden voor de argusvlinder. Door het hele land werden er in mei zo'n 1500 vlinders geteld in 675 kilometerhokken. Naar schatting deden ruim 300 mensen mee aan de telweekenden.

Financier: De Vlinderstichting

SNL-monitoring

In 2014 heeft De Vlinderstichting in opdracht van Staatsbosbeheer 12 natuurgebieden geïnventariseerd op dagvlinders, libellen en (in sommige gebieden) sprinkhanen. Een flinke klus van in totaal 1.500 ha, waarbij onze veldmedewerkers een totale looproute hebben aangelegd van ca. 1.200 km. Dat is hemelsbreed ongeveer van Amsterdam naar Barcelona! De resultaten van deze zogenaamde 'SNL-monitoring' worden door Staatsbosbeheer gebruikt om te meten wat de effecten zijn van het gevoerde natuurbeheer.

Financier: Staatsbosbeheer

● 100 - 500 tuinen
● 20 - 100 tuinen
● 8 tuinen

Tuinvlindertelling

De eigen tuin is de eerste plek waar mensen waarnemingen doen en vlinders zijn in de meeste tuinen bijzonder welkom. De tuintelling heeft ook in 2014 weer veel deelnemers gehad. Dankzij het redelijk goede weer en de uitgebreide aandacht in de media was het een buitengewoon geslaagd weekend. Er zijn ruim 7000 tellingen doorgegeven en in totaal bijna 70.000 vlinders gemeld.

Financier: De Vlinderstichting

Beschermingsplan argusvlinder

In november bracht De Vlinderstichting het beschermingsplan argusvlinder uit. De 'werkgroep argusvlinder' wordt door De Vlinderstichting ondersteund met actuele kennis over de argusvlinder en diens bescherming. Daarnaast voert De Vlinderstichting in samenwerking met internationale partners onderzoek uit naar de oorzaken van het snelle verdwijnen van de argusvlinder uit Nederland en andere West-Europese landen.

Financier: De Vlinderstichting

Bioscore: waar zijn Europese vlinders gevoelig voor?

Wat is de invloed van klimaat, bodem, stikstofgebruik en -depositie, zwaveldepositie en fragmentatie van leefgebied op vlinders? Die kennis is nodig bij het vaststellen van Europees beleid. In dit project zijn de relaties zoveel mogelijk in formules beschreven, zodat ze in toekomstscenario's gebruikt kunnen worden.

Financier: Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)

Alternatieven voor plaggen van natte heide

Plaggen is een heel ingrijpende manier van heideherstel, met grote gevolgen voor vlinders en andere kleine fauna. In een beheerexperiment zijn de effecten van begrazing en herstelmaatregelen onderzocht. Na twee jaar laten beide al veelbelovende ontwikkelingen zien, die goed lijken te zijn voor vlinders.

Financier: Ministerie van Economische Zaken

Meer iepenpages in Limburg

De verspreiding van de iepenpage was tot 2014 nog zeer beperkt in Limburg. Met data van iepen in de gemeenten, gericht zoekwerk en het trainen van vrijwilligers zijn meer populaties van deze verborgen vlinder gevonden. Samen met het bedrijfsleven worden extra iepen aangeplant om de toekomst van de iepenpage te waarborgen.

Financier: Provincie Limburg

Effecten van schapenbegrazing op de bruine eikenpage

De laatste grote populatie van de bruine eikenpage bevindt zich in het Noord-Hollands Duinreservaat. De schaapskudde kan een bedreiging vormen door overmatige vraat aan kleine eikjes en nectarplanten. De effecten van de schapen zijn onderzocht en op basis daarvan wordt het begrazingsplan aangepast.

Financier: Provinciaal Waterleidingbedrijf van Noord-Holland (PWN)

Biodiversiteit bij Philips

De Vlinderstichting heeft Philips geadviseerd om de biodiversiteit op het terrein te vergroten. Inmiddels heeft dit terrein de status van Tijdelijke Natuur. In 2014 kon men in Best zelfs genieten van schapen op het werk. Deze manier van beheren heeft een positieve invloed op de aanwezige vlinders en bijen.

Financier: Philips

Bescherming: Wat willen vlinders en libellen? Vlinders en libellen zijn gevoelig voor veranderingen in hun omgeving. De Vlinderstichting voert jaarlijks verschillende onderzoeken uit om hier meer over te weten te komen. Zo kan bescherming nog efficiënter worden ingezet!

Veiligstellen van het donker pimpernelblauwtje in Limburg

De populatie van het donker pimpernelblauwtje kent grote variaties in aantallen van jaar tot jaar. In 2014 telde de populatie maar zo'n 150 vlinders. Essentieel voor het voortbestaan is de aanwezigheid van mieren, en daarom werd daar onderzoek naar gedaan. De mierenrijkdom in het leefgebied is groot: er komen maar liefst 17 soorten voor. In maar liefst 80% van de uitgezette vallen werden mieren gevonden, met gemiddeld twee soorten per val.

Financier: Provincie Limburg

Welke soorten in Gelderland moeten beschermd worden in het agrarisch gebied?

Na het project in 2013, waarin voor de Provincie Gelderland een lijst opgesteld is van soorten die in Gelderse natuurgebieden met uitsterven worden bedreigd, is in 2014 een lijst gemaakt voor soorten uit het agrarisch gebied. Juist deze soorten krijgen niet veel bescherming en gaan hard achteruit.

Opdrachtgever: Provincie Gelderland

Naar een klimaatbestendige heidefauna

Naar verwachting krijgen we steeds vaker te maken met klimaatextremen in de zomer. Dat kan voor het gentiaanblauwtje zowel droogte als overstroming betekenen. Daarom is een betere spreiding binnen het leefgebied nodig. In acht Brabantse heideterreinen zijn daar kleinschalige maatregelen voor uitgevoerd.

Financier: Provincie Noord-Brabant

Spiegeldikkopje in De Bult

Van het ernstig bedreigde spiegeldikkopje komen nog maar vijf populaties voor, waaronder in De Bult (Noord-Brabant). Voor dit kleine gebied zijn er in samenwerking met Staatsbosbeheer maatregelen opgesteld. Ook andere vlinders (waaronder heideblauwtje), sprinkhanen, reptielen en amfibieën worden hiermee geholpen. De maatregelen zullen in 2015 worden uitgevoerd.

Financier: Provincie Noord-Brabant

Herziening soortprofielen Habitatrichtlijnsoorten Natura 2000

In samenwerking met andere organisaties heeft De Vlinderstichting de documenten herzien, waarin Nederlandse flora en fauna staan die in heel Europa worden beschermd. Ze worden gebruikt door terreinbeheerders om zo goed mogelijk rekening te kunnen houden met deze soorten. De documenten gaan bijdragen aan de bescherming van de onder andere de zeldzame grote vuurvlinder.

Opdrachtgever: Ministerie van Economische Zaken

Uitgelicht

Blues in the Marshes

In het kader van dit grote project samen met Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, waterschap Aa en Maas, de gemeente Heusden en de provincie Noord-Brabant, zijn 63 plaggen met blauwgrasland verhuisd naar natuurontwikkelingsgebieden. Op afgegraven landbouwgronden in het Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek wordt maaisel van hooilanden en naburige natuurgebieden uitgereden. Dit blijkt een groot succes: alle bedreigde plantensoorten zijn op de nieuwe terreinen terug gevonden. En ook de knopmieren, die voor het pimpernelblauwtje zo belangrijk zijn, hebben veel van de nieuwe terreinen ontdekt. Terwijl de ontwikkeling van leefgebied gestaag vordert, zijn de aantallen pimpernelblauwtjes afgelopen zomer iets afgenomen. Zoals gebruikelijk werden de meeste in de Moerputten gezien.

Financier: LIFE+ subsidie Europese Commissie en Provincie Noord-Brabant

Idylles door heel het land

In het project Idylle legt De Vlinderstichting grote bloemenweides aan voor vlinders, bijen en mensen. Afgelopen twee jaar zijn er al zo'n twintig idylles gerealiseerd. Van Zeeland tot Drenthe is er leefgebied voor vlinders en bijen bijgekomen. Heerlijke plekken om te vertoeven. Er zijn of worden idylles gemaakt in: Helmond, Tilburg, Ossendrecht, Borger-Odoorn, Kwadendamme, Haarzuilens, Nieuwegein, Kamerik, Ottoland, Strijen, Brielle, Drunen, Rucphen, Amsterdam, Nieuwe Wetering, Veenendaal, Dronten, Heerenveen, Huizen, Tollebeek, Maasdijk, Leende, Zuidwolde, Soesterberg, Amersfoort, Dongen, St. Isidorushoeve, Hoogeveen, Appelscha, Nieuwegein, Groesbeek, Eibergen, Deurne, Arnhem, Houten, Lekkerkerk, Almelo, IJsselstein, Westerwijtwerd, Deventer, Pijnacker, en Lopik. En er volgen er mee!

Meer informatie op www.vlinderstichting.nl/idylle.

Financier: Nationale Postcodeloterij

Geocaching events voor vlinders en libellen

Vele duizenden mensen gaan in hun vrije tijd – vaak in de natuur – op zoek naar 'caches' met behulp van een GPS. De Vlinderstichting organiseerde in 2014 een tiental 'geocaching-events', speciaal in het kader van vlinders en libellen. Er waren honderden geocachers actief om het leefgebied van kwetsbare vlinders en libellen op te knappen. Er is opslag van den en berk verwijderd, kleinschalig geplagd en de oevers van vennen zijn ontdaan van bomen.

Financier: Prins Bernhard Cultuurfonds

Groen en Doen

De Vlinderstichting heeft beheerders en vrijwilligers van Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten via clinics geïnformeerd over de bescherming van zeldzame en bedreigde vlinders. Gevolgd door een excursie, om de vlinders ook echt te zien te krijgen. Zo kunnen honderden mensen aan de slag met bescherming van vlinders en libellen.

Financier: Ministerie van Economische zaken

Lezingen

Medewerkers van De Vlinderstichting verzorgen regelmatig lezingen voor verschillende doelgroepen in heel Nederland. Meer dan 50 lezingen over vlinders en libellen werden in 2014 in heel Nederland gehouden. Dat is één per week! Honderden mensen leerden zo meer over wat je zelf kunt doen om vlinders en libellen beter te beschermen.

Kennis verspreiden
Kennis wordt pas echt waardevol, wanneer je deze deelt. Daarom zet De Vlinderstichting zich ieder jaar weer in om zoveel mogelijk mensen enthousiast te maken voor vlinders en libellen. Om te zorgen dat nog meer mensen zich inzetten voor deze bijzondere dieren.